

Autoreferat

1. Beata Małgorzata Mydlowska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe - z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- certyfikat nr. 013/2022 uprawniający do nabywania i stosowania metody z kategorii **B2 – Bochumski Inwentarz Osobowościowych Wyznaczników Pracy BIP**, Polskie Towarzystwo Psychologiczne i Pracownia Testów Psychologicznych PTP (2022),
- certyfikat nr. 121/2021 uprawniające do nabywania i stosowania testów z kategorii **B1 – Podstawy Psychometrii dla osób niebędących psychologami**, Polskie Towarzystwo Psychologiczne i Pracownia Testów Psychologicznych PTP (2021),
- studia podyplomowe – **doradztwo zawodowe**, Uczelnia Społeczno -Medyczna w Warszawie (2020),
- studia podyplomowe – **oligofrenopedagogika**, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Warszawie (2018),
- **doktor nauk społecznych w dziedzinie: pedagogika**, Dolnośląska Szkoła Wyższa (2017),

Tytuł rozprawy doktorskiej:

Kompetencje i kwalifikacje w zawodach usługowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych w kontekście oczekiwań i potrzeb rynku pracy, Dolnośląska Szkoła Wyższa Wydział Nauk Pedagogicznych, Wrocław 2017;

Promotor: prof. dr hab. Małgorzata Sekułowicz;

Recenzenci: prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, dr hab. Daniel Kukła

- **magister pedagogiki w zakresie wczesnoszkolna edukacja zintegrowana**, Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie (1999).

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1987 – 1999 Szkoła Podstawowa nr 149 im. Leonida Teligi – nauczyciel klas początkowych i języka polskiego,

od 1999 – obecnie Policealna Szkoła Kosmetyczna – dyrektor/organ prowadzący

od 2001 – obecnie Liceum Ogólnokształcące – dyrektor/organ prowadzący

2008 – 2019 Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Warszawie – kanclerz/zalozyciel

od 2012 – obecnie Technika Zawodowe – dyrektor/organ prowadzący

od 2014 – obecnie Policealne Szkoły Medyczne – organ prowadzący

od 2020 – obecnie Uczelnia Społeczno-Medyczna w Warszawie – rektor/założyciel

**2020 – 2021 Semestr zimowy Wydział Nauk Społecznych - Instytut Pedagogiki, Uniwersytet
Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach (umowa zlecenie)**

4. Omówienie osiągnięć, o których jest mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwa wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. Poz. 478 z późn. zm.)

4.1. Informacja o najważniejszym osiągnięciu naukowym

Za najważniejsze osiągnięcie naukowe uważam autorską monografię pt. „Satysfakcja z pracy osadzonych w polskich zakładach karnych jako zasadniczy determinant skutecznego procesu resocjalizacji”, Wydawnictwo Episteme, Lublin 2023, ss. 420. Recenzentami wydawniczymi byli prof. dr hab. Marek Konopczyński oraz dr hab. Renata Tomaszewska, prof. UKW. Problematyka monografii dotyczy dwóch subdyscyplin pedagogiki: pedagogiki pracy i pedagogiki resocjalizacyjnej. Integracja teorii tych dwóch subdyscyplin pozwoliła na holistyczne spojrzenie na pracę osadzonych rozpatrywaną w kontekście procesu resocjalizacji. W szczególności chodziło mi o zaakcentowanie znaczenia satysfakcji z wykonywanej pracy w specyficznych warunkach zakładu karnego.

Bez wątpienia szeroko pojęta tematyka pracy dla osób przebywających w zakładzie karnym, jako jednej z podstawowych form oddziaływania resocjalizującego, jest nie tylko zagadnieniem aktualnym, ważnym społecznie, ale też rodzącym dylematy, które można przedstawić w postaci pytania: czy praca stanowi formę kary, czy nagrody... a może jest tylko sposobem na zagospodarowanie czasu wolnego? Skoro w ujęciu polskiego prawa stanowi formę resocjalizacji powinna, podobnie jak inne oddziaływania resocjalizacyjne, spełniać, zadania wynikające ze strategii kryzysowej interwencji dla osadzonych, przygotowujące więźniów do powrotu do społeczeństwa - rozwijając w nich kompetencje społeczne i postawy, służące akceptowalnemu przez społeczeństwo życiu bez popełniania przestępstw. Niniejsza publikacja proponuje inne założenie - zwrócenie uwagi na satysfakcję z pracy w procesie resocjalizacyjnym jako istotnego elementu rozwoju jednostki, ułatwiającego osobom skazanym powrót do takiego funkcjonowania w społeczeństwie, które będzie charakteryzowało się społecznie pożądanymi zachowaniami. Istotne jest przystosowanie pracy do człowieka, zaangażowanie w wykonywanie czynności zawodowych związanych ściśle z bezpośrednią lub też pośrednią satysfakcją, jaką czerpie jednostka z jej wykonywania. Brak satysfakcji przekłada się negatywnie na jakość życia i na samoocenę. Satysfakcjonująca praca nadaje cel życiu, wzmacniając poczucie godności osobistej, hierarchizuje wartości, motywuje do działania, kształtuje postawy wobec zadań zawodowych, jak również uwypukla aspekt emocjonalny - odpowiedzialność, relacje interpersonalne, uczucia w stosunku do pracy (lubi, nie lubi swojej pracy) - i aspekt poznawczy, przede wszystkim, zrozumienie istoty pracy i stosunek do wykonywanych czynności. Ważne jest także poczucie zadowolenie pracownika z osiągnięć i sukcesów jakie odnosi w pracy. Nie bez znaczenia jest także potrzeba i odczucie uznania,

samopoczucie, jak i relacje ze współpracownikami i przełożonymi. Szczególnie newralgiczne jest to w warunkach izolacji penitencjarnej. Osadzeni poprzez wychowanie przez pracę i do pracy mają większą możliwość uczestnictwa w procesie uspołecznienia. Myśląc o współczesnych formach resocjalizacji należy mieć na względzie niezbędne zmiany struktur, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Nie wystarczy bowiem zmiana systemu kształcenia personelu wychowawczego (tworzenie uczelni resortowych), ale przede wszystkim potrzebna jest praca interdyscyplinarna (prawników, pedagogów, socjologów, psychologów, psychiatrów, a także byłych przestępców) nad tworzeniem nowych koncepcji i ideałów resocjalizacji. Dużą rolę powinna odgrywać także: współpraca ze społeczeństwem lokalnym jak i regionalnym, z samorządami oraz z pracodawcami. Wówczas, prawdopodobnie, realizacja nowoczesnych programów readaptacyjnych i reintegracyjnych miałaby większe szanse na odniesienie sukcesu.

Wiele korzyści osadzonemu w zakładach karnych przynosi praca absorbująca na tyle, że stanowi rodzaj wyzwania odwracającego uwagę od deprawacji w więzieniu, pozwalającego również na sprawdzenie się czy też będąca sposobem na podniesienie samooceny. Przede wszystkim jednak jest przygotowaniem do wejścia w życie społeczne po opuszczeniu więzienia - otwiera perspektywy na przyszłość, jest swoistą formą edukacji i wychowania. Dlatego ważne w przygotowaniu niniejszej publikacji było takie konstruowanie fundamentu teoretycznego i programowanie procesu badawczego, aby uzasadnione były odniesienia do dwóch subdyscyplin pedagogiki - pedagogiki pracy i pedagogiki resocjalizacyjnej.

Spotęgowany w warunkach izolacji subiektywizm podejścia do pracy utrudnia zaprojektowanie jednolitych dla wszystkich działań, mających na celu skuteczne zaangażowanie osób resocjalizowanych w kształtowanie poprzez pracę umiejętności autostymulacji do samorozwoju i rozwiązywania sytuacji problemowych. Dlatego podczas rozważań na temat tak specyficznego środowiska wzięto pod uwagę różne stanowiska teoretyczne: humanistyczno-fenomenologiczne, poznawcze, egzystencjonalne i cech pracy - podkreślające, dążenie jednostki do samorealizacji, uczenia się ról społecznych, poszukiwanie pozytywnych odczuć - satysfakcji z wykonywanej pracy, będącej stanem zależnym od wielu różnych, subiektywnych, obiektywnych i środowiskowych czynników, przy założeniu psychofizycznej gotowości do podjęcia pracy. Specyfika sytuacji osadzonych w sposób szczególny wymaga poznania uwarunkowań i poziomu satysfakcji podejmujących pracę nie tylko dlatego, że pozwala lepiej zrozumieć przyczyny zachowań, ale przede wszystkim umożliwia efektywniejszą resocjalizację. To właśnie w tak specyficznych warunkach pomocny jest regularny monitoring satysfakcji z pracy zatrudnionych więźniów i identyfikacja czynników wpływających na jej poziom.

Inspiracją do podjęcia badań, poza przekonaniem o znaczeniu satysfakcji osadzonych dla efektywnego prowadzenia resocjalizacji przez pracę, było przekonanie się podczas analizy literatury przedmiotu, że temat ten rzadko bywa w Polsce eksplorowany i poddawany kompleksowym rozważaniom. Związany z ważną perspektywą przygotowywania się osadzonych do życia

wolnościowego, wydaje się być bardzo ważny, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktyczno - społecznej.

W celu zapewnienia przejrzystości i logiki dociekań zastosowano klasyczną strukturę opracowań teoretyczno – empirycznych. Założono, że służyć ona będzie odpowiedniemu przekazowi treści różnego typu odbiorcom. Ułatwia przy tym zwrócenie uwagi na elementy inspirujące do poszukiwania nowych rozwiązań w realizacji idei wykorzystania pracy do wzmacniania podmiotowych sił prorozwojowych, tkwiących w naturze osadzonych. Podjęta perspektywa teoretyczna i empiryczna podkreśla też holistyczny wymiar dociekań istoty i znaczenia satysfakcji z pracy odczuwanej przez osadzonych,

W części teoretycznej (Rozdziały 1 – 3) dokonałam krytycznej analizy opracowań skupionych wokół problemu skuteczności oraz wieloaspektowości perspektyw badawczych, będących przedmiotem interdyscyplinarnego zainteresowania pracą, jako istotnym czynnikiem wpływającym na efektywność resocjalizacji, rozumianej jako pozytywne oraz trwałe rezultaty procesu prowadzącego do powrotu skazanych do akceptowalnego funkcjonowania w społeczeństwie - zwłaszcza w zakresie zdobycia zatrudnienia i jego utrzymania. Uwzględniono przy tym skomplikowane uwarunkowania związane z pojęciem pracy w odniesieniu do osób pozbawionych wolności, odnosząc się do związanych z nią zasadniczych problemów społecznych, między innymi do bezrobocia. Wiele przywołanych poglądów i refleksji to zapowiedź badań własnych, związanych z analizą skojarzonych, jakże ważnych, ze sobą zagadnień - satysfakcji z podejmowanych prac przez osadzonych oraz skuteczności resocjalizacji wynikającej z owej satysfakcji.

W szczególności skoncentrowałam się na istocie pracy rozumianej jako fundament życia społecznego, dokonałam przeglądu stanowisk pedagogów, psychologów i socjologów w tym zakresie. Odwołałam się również do wyników badań autorów zajmujących się szeroko rozumianą problematyką pracy. Osobne miejsce poświęciłam bezrobociu i jego społecznym skutkom. Powołując się na dane statystyczne dotyczące tego zjawiska, przeanalizowałam podstawowe strategie przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji osób pozostających bez pracy. Ma to związek z osadzonymi, którzy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności zaczynają poszukiwać, odpowiadającego ich kompetencjom i kwalifikacjom, zatrudnienia. Zwróciłam uwagę na aksjologiczny wymiar pracy ludzkiej i rolę jaką pełni w procesie resocjalizacji system wartości osadzonych. Omówiłam także podstawowe funkcje jakie pełni praca w życiu człowieka: społeczną, wychowawczą, ekonomiczną, dochodową, psychologiczną i terapeutyczną. W dalszej części monografii wskazałam na możliwość i potrzebę integracji między procesami pracy i resocjalizacji. Przedstawiłam i zarekomendowałam pracę jako metodę resocjalizacji. W tym obszarze problemowym przywołałam prawne regulacje dotyczące pracy osób skazanych na karę pozbawienia wolności. Stanowiły one dla mnie punkt odniesienia do rozważań na temat społecznych skutków zatrudnienia osób skazanych oraz do analizy form i metod pracy więźniów. Nawiązałam też do tytułowej skuteczności pracy w procesie resocjalizacji - analizując wyniki badań z tej dziedziny. Osobne miejsce poświęciłam satysfakcji z pracy i samocenie jako

czynnikom wpływającym na skuteczność pracy osadzonych - zaakcentowałam odniesienia teoretyczne związane z satysfakcją z pracy i samooceną.

Badania własne osadziłam w paradygmacie ilościowym. Przedmiotem badań projektu badawczego były uwarunkowania satysfakcji z pracy osób odbywających karę pozbawienia wolności. Celami praktycznymi badań były:

1. Diagnoza (rozpoznanie) opinii osadzonych dotycząca satysfakcji z wykonywanej pracy
2. Diagnoza właściwości dotyczących przygotowania osadzonych do pracy, związanych z ich wartościami i samooceną.
3. Diagnoza oczekiwań osadzonych, związanych z możliwością wykonywania pracy

Z celami został skojarzony główny problem badawczy w postaci pytania: Jakie są uwarunkowania satysfakcji z pracy osób odbywających karę pozbawienia wolności?

Odnosząc się do tak sformułowanego problemu badawczego, ujęłam w formie pytań następujące problemy szczegółowe:

- Jakim poziomem samooceny charakteryzują się więźniowie?
- Jakie miejsce w systemie wartości osadzonych ma praca?
- Jaki poziom satysfakcji z pracy mają więźniowie?
- Jakie relacje zachodzą pomiędzy samooceną więźniów a satysfakcją z pracy?
- Jakie relacje zachodzą pomiędzy systemem wartości osadzonych a satysfakcją z pracy?
- Jaka relacja zachodzi między statusem społecznym osadzonych a satysfakcją z pracy?
- Jaka relacja zachodzi między miejscem pracy osadzonych a satysfakcją z jej wykonywania?
- Jaka relacja zachodzi pomiędzy okresem przebywania w więzieniu a satysfakcją z pracy?
- Czy istnieją różnice pomiędzy więźniami pierwszy raz skazanymi a recydywistami w poziomie satysfakcji z podejmowanej pracy?

Odpowiedzi na powyższe pytania, stanowią podstawę do wzbogacenia wiedzy na temat skuteczności pracy jako formy resocjalizacyjnej. Na skuteczność pracy więźniów mogą wpływać czynniki wewnętrzne (system wartości, samoocena, wyobrażenia o pracy itp.). Satysfakcja z pracy osób pozbawionych wolności, z kolei może przekładać się na efektywność resocjalizacji. Wyniki badań tych zależności zostały uwzględnione w analizie empirycznej.

W kontekście przyjętych problemów szczegółowych celowe było użycie metody sondażu diagnostycznego. Przygotowanie procesu badawczego wymagało dobrania odpowiednich narzędzi – poza autorską ankietą, wybrano standaryzowane kwestionariusze zawierające wyspecjalizowane skale szacunkowe. W związku z tym zastosowano Kwestionariusz Rosenberga (SES) wykorzystywany do pomiaru globalnej samooceny osadzonych oraz Minesocki Kwestionariusz

Satysfakcji (MSQ -Minnesota Satisfaction Questionnaire) uznany za szczególnie przydatny w specyficznych, silnie kulturowo zdeterminowanych organizacjach, a środowisko skazanych na pewno do takich należy.

W podjętym przedsięwzięciu badawczym założono, iż czynnikiem jego sukcesu jest dobór próby badawczej, która będzie stanowiła rzetelną reprezentację osadzonych. Badanie zależności istotnych dla tematu z punktu widzenia teorii i praktyki podjęto aż w 23 zakładach karnych, na grupie 1026 osób pozbawionych wolności. Badanie zostało przeprowadzone między lutym a czerwcem 2022 roku.

Wyniki zaprezentowane w części analitycznej wykazują, że skazani najczęściej deklarują chęć podjęcia pracy i tylko w niewielkim stopniu traktują ją jako męczący i frustrujący obowiązek. Dane uzyskane podczas prowadzenia procesu badawczego wskazują na korelację między aktywnością zawodową przed skazaniem a zatrudnieniem danej osoby w trakcie odbywania przez nią kary pozbawienia wolności – pracujący przed wyrokiem chętniej podejmują pracę w więzieniu. Możemy nawet stwierdzić, że jest ona dla nich pewną formą atrakcji, zarówno ze względu na wypełnienie wolnego czasu, jak i z uwagi na możliwość zarobkowania oraz poprawę własnej sytuacji penitencjarnej. Jest to co prawda świadectwo dość instrumentalnego traktowania pracy, ale patrząc na to z perspektywy zadań resocjalizacyjnych samo wyrażenie chęci jej wykonywania należy uznać za ważne w kształtowaniu drogi skazanych do pojmowania pracy jako formy aktywności mogącej przynosić satysfakcję i nadawać sens życiu. Jest to swoiste wyzwanie dla osadzonych i służby więziennej, gdyż ci pierwsi nierzadko doświadczają negatywnych następstw wynikających z niewłaściwego wykonywania zadań (brak aprobaty przełożonych może wywoływać stres). Powoduje to stygmatyzację, obniża motywację do podejmowania oferowanej pracy i, co oczywiste, nie dostarcza satysfakcji z wykonywania niechcianej pracy.

Ważnym aspektem mającym znaczenie dla odczuwania przez więźniów satysfakcji z pracy jest powierzanie im zadań, które nawet jeśli nie są wykonywane odpłatnie, to wnoszą w ich zawodowe doświadczenie przekonanie o doniosłości i celowości ich wysiłku.

Praca traktowana jako środek wpływu na skazanego powinna być społecznie użyteczna, dobrowolna, zgodna z możliwościami osadzonych, a także, co bardzo istotne, akcentująca podmiotowość osadzonych. Oczywiście ideałem byłoby, gdyby tym cechom towarzyszyłyby jeszcze takie aspekty jak: odpowiednie wynagrodzenie, zgodność z zainteresowaniami i wykształceniem skazanego, możliwość odniesienia sukcesu, rozszerzenie kwalifikacji itp. Ma to związek z opisywaną w rozdziale 1 funkcją społeczną pracy - odnoszącą się do zapewniania określonego statusu społecznego, jaki nadaje wykonywanie obowiązków zawodowych. Ważne jest przy tym takie oddziaływanie wychowawcze, które pozwoli więźniom nabrać przekonania, że nawet jeżeli wykonywany zawód nie jest uznawany za prestiżowy, status osoby pracującej jest zawsze wyższy od pozycji bezrobotnego, że każda praca jest wartościowa dzięki swoim oddziaływaniom społecznym pozwalającym np. na satysfakcję dzięki kształtowaniu nowych, możliwych jedynie w środowisku pracy relacji, zasad

współzycia obowiązujących w stosunkach służbowych, form zachowania, norm - co rozwija kompetencje społeczne każdego pracującego.

Jak wynika z wypowiedzi samych skazanych, niepodejmowanie pracy często jest związane z brakiem propozycji zatrudnienia (tylko nieliczni otwarcie przyznają, że nie chcą pracować) i z faktem, że osoby przebywające w zakładach karnych stanowią grupę zróżnicowaną pod względem socjodemograficznym. Wywodzą się ze z różnych środowisk społecznych, wiele z nich to osoby zaburzone w rozwoju społecznym, niedostosowane, wykolejone i marginalizowane. Ważne jest też to, że czerpały one z różnych wzorców rodzinnych, są w różnym wieku, posiadają różne wykształcenie oraz kwalifikacje, co sprawia, że organizując pracę skazanych zakłady penitencjarne napotykać na liczne trudności. Nie ułatwia też fakt, że ponad połowa badanych podkreśla, że chce pracować poza zakładem karnym, co wynika z oczekiwania od pracy urozmaicenia więziennej monotonii i nawiązywania szerszych kontaktów społecznych. Pragnąc zapewnić osadzonym jak największą satysfakcję z pracy zakłady karne nawiązują współpracę z samorządami lokalnymi, proponując wykonywanie (zarówno odpłatnie, jak i charytatywnie) przez skazanych różnych czynności na rzecz cmentarzy, szkół, ośrodków pomocy społecznej, klubów sportowych itd.¹

Znaczenie satysfakcji z pracy osób pozbawionych wolności jest bardzo zróżnicowane i wielowymiarowe. Inaczej przedstawiała się ten problem w przypadku skazanych na długoletnie więzienie, a inaczej w odniesieniu do osób z krótkoterminowymi wyrokami. Inaczej, gdy będziemy analizowali potrzeby mających niestabilizowaną sytuacją rodzinną, nieobciążonych finansowo zaległościami z tytułu grzywien czy alimentów, a inaczej mających na utrzymaniu rodzinę czy obciążonych długami, zobowiązaniami itd. Skrajnie różne podejście do pracy mają osoby zgłaszające się dobrowolnie do programów resocjalizacyjnych, opartych na wolontariacie w domach pomocy społecznej lub hospicjach i więźniowie zaangażowani w struktury podkulturowe, wyrażający pogardę dla uczciwego zarobkowania.

Satysfakcja osadzonych z pracy podnosi resocjalizacyjną wartość pracy, co jest uwarunkowane wieloczynnikowo i nie poddaje się prostym, jednoznacznym ocenom. Problem ten wymaga dalszych badań, ale niewątpliwie te już zrealizowane pozwalają na jednoznaczne rekomendowanie rozszerzania możliwości jak najszerszego zatrudniania odbywających karę pozbawienia wolności. Z odpowiedzi skazanych na pytania dotyczące uwarunkowań satysfakcji z pracy można wnioskować, że aktywność zawodowa jest jednym z ważniejszych warunków skuteczności procesu resocjalizacji oraz społecznej readaptacji. Warto więc doskonalić rozwiązania, dotyczące chociażby zdobywania kwalifikacji przez więźniów, aby nie tylko zaspokajać ich potrzeby, ale też niwelować objawy niechęci społeczeństwa do

¹ Za przykład może posłużyć struktura zatrudnienia w Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w Radomiu; D. Wosik-Kawala, T. Grabowski, *Działalność resocjalizacyjna Oddziału Zewnętrznego Aresztu Śledczego w Radomiu*, [w:] *Skuteczna resocjalizacja. Doświadczenia i propozycje*, (red.) Z. Bartkiewicz, A. Węgliński, Wydawnictwo UMCS, Lublin, 2008, s. 108–109.

kontakty z nimi oraz łatwiej przekonywać osadzonych, że ich praca może przynosić wiele różnorodnych korzyści.

Uzyskane wyniki mogą służyć konstruowaniu programów resocjalizacyjnych, dowodzących, że praca to nie tylko swoiste odkupienie winy, forma rehabilitacji społecznej osadzonego czy unikanie nudy, ale przede wszystkim budowanie nowego Ja, otwartego na respektowanie norm społecznych i zasad pracy zespołowej, wrażliwego na potrzeby innych, ale także otwarcie na aspekty relacji społecznych, które pozwalają na ukształtowanie odpowiednich kompetencji.

Z całą pewnością podjęty temat jest bardzo obszerny i wymaga kontynuowania badań z uwzględnieniem różnych płaszczyzn – np. ważne byłoby określenie zakresu możliwej elastyczności funkcjonalnej zakładów karnych, w kontekście stosowania skutecznych rozwiązań resocjalizacyjnych. Niniejsza publikacja jest próbą zdefiniowania, na podstawie wyników badań, pakietu rekomendacji dla osób organizujących i realizujących procesy resocjalizacyjne, pozwalających na ich większą efektywność i sprawniejszy przebieg działań wychowawczych poprzez zabieganie o taki poziom satysfakcji osadzonych z pracy, który umożliwi im uświadomienie sobie, że w warunkach izolacji praca to szansa na rozwój osobisty, poszerzanie horyzontów oraz nabywanie nowych umiejętności gwarantujących poprawę statusu społecznego i powrót do uczciwego życia na wolności.

W perspektywie wydaje się celowe podjęcie badań jakościowych, mających na celu określenie sytuacji byłych już skazanych po opuszczeniu zakładu karnego. Ich wyniki pozwoliłyby zweryfikować poglądy na temat skuteczności resocjalizacji, a w szczególności resocjalizacji przez pracę. Można przypuszczać, odwołując się do wyników przeprowadzonych badań, że wysoka satysfakcja z pracy wykonywanej podczas pobytu w zakładzie karnym będzie przekładała się nie tylko na wyższy poziom samooceny, ale też przyczyni się do aktywnego poszukiwania pracy odpowiadającej kompetencjom i kwalifikacjom byłych osadzonych. Wysoka satysfakcja z wykonywanej pracy jest jednocześnie motywatorem do podnoszenia poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych - w dążeniu do osiągnięcia coraz bardziej ambitnych celów zawodowych².

4. 2. Omówienie pozostałych osiągnięć

Moje zainteresowania naukowo - badawcze są skoncentrowane na problematyce związanej z: pedagogiką pracy - rynkiem pracy, kształceniem zawodowym, resocjalizacją i readaptacją osadzonych w więzieniu, kształceniem nauczycieli oraz rozwojem szkoły. Mój dorobek to rezultat wątków analizowanych i rozwijanych w artykułach naukowych oraz wystąpieniach podczas konferencji, które szczegółowo zestawiłam w załączonym *Wykazie osiągnięć naukowych*. Dzięki mojemu doświadczeniu oraz współpracy ze środowiskiem pedagogicznym i społecznym, powstały prace o charakterze interdyscyplinarnym, łączącym zagadnienia teoretyczne z praktyką edukacyjną.

² W informacji wykorzystałam fragmenty monografii.

Byłam redaktorem naukowym, między innymi, trzech monografii wieloautorskich:

- **Mydlowska B.**, (red.), *Kształcenie Zawodowe Dylematy i Perspektywy*, Tom 1, wyd. Oficyna Wydawnicza Impuls 2019.

Pierwsza część niniejszej publikacji ukazuje teoretyczne dylematy kształcenia zawodowego, rozpoczynając od aksjologicznej analizy pojęcia pracy, która w sposób personalistyczny wpływa nie tylko na rozwój osobisty człowieka, ale także bezpośrednio oddziałuje na właściwy rozwój systemów kształcenia zawodowego.

Praca w głównej mierze decyduje o kierunkach zmian w szkolnictwie zawodowym. Istotne wydaje się stworzenie takich zmian, które pomogą oraz wyposażą w kompetencje i kwalifikacje absolwentów szkół zawodowych, ułatwiające im na rynku pracy dostosowanie się do wymogów globalizacji gospodarki światowej. Dlatego ważny staje się dyskurs o przyszłości szkolnictwa zawodowego oraz o potrzebie jego utrwalenia i doskonalenia oraz wskazanie takich zmian, które stworzą szansę holistycznego spojrzenia uczestników na potrzeby „uczenia się przez całe życie”. W tym kontekście ważna wydaje się próba odpowiedzi na pytania o związki i zależności, jakie występują między kształceniem ogólnym a zawodowym.

Recenzentem monografii był prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski.

- **Mydlowska B.**,(red.), *Wielowymiarowość egzystencji człowieka we współczesnym świecie*, Tom 2, wyd. Oficyna Wydawnicza Impuls 2019.

Część druga monografii wieloautorskiej, wpisująca się w nurt pedagogicznego dyskursu naukowego, obejmuje opracowania będące świadectwem poznawczego i intelektualnego zaangażowania przedstawicieli różnych specjalności w szeroko pojmowaną problematykę wielowymiarowości egzystencji człowieka we współczesnym świecie. Publikacja składa się z trzech części - dwie pierwsze mają na celu zapoznanie czytelnika z ogólnymi założeniami rzetelnej diagnozy aktualnych problemów społecznych. Trzecia, koncentruje uwagę na zagadnieniach związanych z resocjalizacją i profilaktyką społeczną.

Podkreślono rangę działań resocjalizacyjnych i readaptacyjnych, zwłaszcza wspierających kształcenie zawodowe więźniów, przypominając o istocie pedagogicznego kontekstu resocjalizacji, jakim jest proces niezbędnej korekty osób mających problemy z przystosowaniem do życia na wolności - zarówno w wymiarze osobowym, jak i społecznym.

Przemyśleniom tym towarzyszą zagadnienia dotyczące teoretycznych mechanizmów resocjalizacji i praktycznie występujących problemów w zakresie kontekstu pedagogiczno-społecznego

działalności resocjalizacyjnej, w perspektywie integralnej, nakierowanej na młodzież i dorosłych, zarówno w warunkach zamkniętych, jak i w sferze wolnościowej.

W monografii nie mogło zabraknąć jednego z wiodących problemów współczesnego świata – przemocy w rodzinie, który tutaj został przedstawiony w kontekście aksjologii wychowania. Podjęte rozważania, pokazując rozmiar konsekwencji wynikającej z doznawania przemocy w rodzinie, poza wymiarem naukowym, są głosem wzywającym do podejmowania wszelkich starań, aby zapobiec temu zjawisku. Uświadamiają także, że w zwalczaniu przemocy nie wystarczy ochrona ofiar i opracowywanie procedur izolujących sprawców, ale konieczna jest wielostronna pomoc dotkniętym nią rodzinom.

Zaprezentowane w monografii zagadnienia wydają się istotne nie tylko z perspektywy ich przydatności i wykorzystania w ramach kształcenia z zakresu pedagogiki społecznej, ale w dobie dynamicznego rozwoju społeczeństwa i zachodzących w nim zmian mogą być inspiracją do kontynuowania badań w przedstawionym zakresie dla potrzeb naukowych szeroko pojmowanej pedagogiki, socjologii, a także medycyny.

Monografia recenzowana była przez prof. dr hab. Marka Konopczyńskiego.

- **Mydlowska B.**, (red.), *Aksjologiczne aspekty pracy w procesie resocjalizacji*, wyd. Oficyna Wydawnicza Impuls 2021.

Monografia zwraca uwagę na pracę, która zajmuje ważne miejsce w procesie resocjalizacji i readaptacji osadzonych. Wpływa nie tylko na osobowość, postawy czy aspiracje człowieka, ale także na system wartości oraz współistnienie w życiu społecznym. Aksjologiczny charakter pracy, pozwala na zaakcentowanie jej wartości wychowawczej.

Twórcza rola pracy nadaje sens życiu bardzo potrzebny w codziennej egzystencji osadzonych. Ważne jest podkreślenie roli pracy jaką pełni ona w procesie resocjalizacji.

Problemy, z którymi osadzeni muszą zmierzyć się po opuszczeniu zakładów karnych często związane są z poczuciem stygmatyzmu w życiu społecznym, co przekłada się na trudności w podejmowaniu pracy zarobkowej. Niechęć pracodawców i otoczenia nie sprzyja tranzycji z zakładu karnego na rynek pracy. Obecnie (w okresie pandemii) szczególnie ważne wydaje się dokonanie pogłębionej analizy zagadnień związanych z oddziaływaniem penitencjarnym i resocjalizacyjnym poprzez tworzenie warunków do zatrudnienia osób, które były pozbawione wolności. Stworzenie odpowiednich miejsc pracy dla osadzonych, które umożliwiłyby im po odbyciu kary funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie opartym na formule rewolucji przemysłowej jest istotnym zadaniem państwa.

Książka wpisuje się w trend europejskich inicjatyw mających na celu propagowanie idei pracy skazanych jako istotnego elementu zmiany podejścia do funkcji kary pozbawienia wolności i propagowania postulatów o resocjalizacyjnym charakterze pracy. Przedstawiając pracę jako efektywny środek wychowawczy, kształtujący postawy społeczne skazanych i jedno z najskuteczniejszych

narzędzi oddziaływania, Autorzy - których zaproszono do projektu - przekonują, że nie tylko pomaga ona uchronić skazanego przed powrotem do przestępstwa, ale również sprzyja minimalizowaniu szkód wyrządzonych przez popełniających czyny zabronione.

W pierwszej części poświęconej interpretacji *Pracy w systemie wartości*, zwrócono uwagę na aksjologiczny wymiar pracy przejawiający się w dokonywaniu wyborów wartości - jest to próba odpowiedzi na pytania o wartości nabywane, realizowane czy przekazywane przez ludzi w procesie pracy, w kontekście świata wartości jako immanentnego elementu ludzkiej egzystencji.

Część zatytułowana *Współczesne problemy resocjalizacji* odnosi się do zagadnień pracy skazanych, która nie jest traktowana jako element kary, ale przede wszystkim jako element resocjalizacji, obecny we wszystkich systemach penitencjarnych krajów europejskich, przy czym założeniem źródłowym jest przekonanie, że wartości moralne są węzłowym problemem świata, zaś ich brak największym złem.

Walorem części trzeciej: *Praca w procesie resocjalizacji - aspekt praktyczny* jest podejście Autorów, które ma nie tylko wymiar poznawczy we wskazanym obszarze, ale także praktyczny, skłaniający do formułowania pedagogicznych i resocjalizacyjnych wskazań. Wywodzą się one z przekonania, że praca jest tylko wówczas wartością, gdy służy godnemu, uczciwemu życiu i doskonaleniu jednostki - prowadzi do pozytywnego oddziaływania na osobę w taki sposób, aby poprzez pracę kreowała nową rzeczywistość i jednocześnie stawała się jej podmiotem. Autorzy wskazują na trudności związane z możliwością zatrudnienia skazanych, które sprawiają, że stosowanie jednego z najważniejszych środków oddziaływania penitencjarnego napotyka na poważne ograniczenia.

Całość stanowi wyrażony refleksją naukową apel, skierowany do wszystkich, którzy mogą rozszerzać możliwości zatrudniania skazanych, aby motywować osoby odbywające karę pozbawienia wolności do podejmowania oferowanej im pracy, co ułatwi im funkcjonowanie w społeczeństwie po opuszczeniu zakładu karnego, zwłaszcza w rolach zawodowych i rodzinnych.

Monografia była recenzowana przez dr hab. Irenę Pospiszyl, prof. APS.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorami rozdziałów w scharakteryzowanych wyżej monografiach byli uznani pedagodzy oraz przedstawiciele świata praktyki. Dzięki temu wątki teoretyczne mają wyraźne odniesienia praktyczne zawierające konkretne rekomendacje.

- **Mydlowska B.**, *Kompetencje zawodowe w kontekście zasad komunikacji dydaktycznej i możliwości oceny pracy nauczycieli*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2019, Nr 2(252), s. 102-121.

Przedstawione w artykule refleksje oparte są na licznych analizach literatury przedmiotu i osobistych doświadczeniach pedagogicznych, prowadzą do przekonania, iż kompetencje zawodowe wyrażają związek przygotowania teoretycznego i praktycznego nauczyciela do efektywnej działalności

pedagogicznej, gotowość teoretyczno - metodologiczną, przedmiotową, pedagogiczno - psychologiczną, kulturalną i technologiczną. Z przeprowadzonych analiz wynika, że kompetencje są podstawowym warunkiem efektywnego realizowania zadań w ramach procesu nauczania i wychowania, są kluczem do właściwego funkcjonowania w miejscu pracy, więc stanowią jeden z istotnych elementów oceny pedagogów - w wielu aspektach ich funkcjonowania m.in. w prakseologicznym, komunikacyjnym, kreatywnym, moralnym, informatycznym i autoedukacyjnym.

- **Mydlowska B.**, *Kształcenie zawodowe na tle polskich uwarunkowań – stan, problemy, perspektywy*, [w:] *Kształcenie zawodowe. Dylematy i perspektywy*, red. B. Mydlowska, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN: 978-83-8095-550-9, Kraków 2019, s. 39-62.

W rozdziale w monografii *Kształcenie zawodowe. Dylematy i perspektywy*, omówiłam zagadnienia kształcenia zawodowego - poszukując kierunków zmian tego typu kształcenia, koncentrując się na kwestiach pojęć, form, regulacji prawnych i stanu szkolnictwa zawodowego, a także na relacjach między kształceniem zawodowym a rynkiem pracy. Zwracam uwagę, że obecna oferta edukacyjna nie do końca odpowiada potrzebom wyrażanym przez przedsiębiorców. Istotnym wyznacznikiem dla tego szkolnictwa jest szybki wzrost gospodarczy, nierozzerwalnie połączony z rozwojem technologicznym przedsiębiorstw. Ważną cechą współczesnego rynku pracy są wymagania związane z wyższymi i stale zmieniającymi się kwalifikacjami absolwentów szkół zawodowych. Aby móc sprostać tym wymaganiom należy umocnić współpracę między pracodawcami a szkołami. Jednym z najważniejszych elementów związanych z kształceniem zawodowym jest zatrudnienie odpowiedniej kadry nauczycielskiej. Problemy w szkołach i uczelniach jest starzejąca się kadra nauczycielska praktycznej nauki zawodu. Propozycją jest stworzenie takiego systemu, który umożliwi zatrudnienie nowych osób posiadających specjalistyczną wiedzę w danej dziedzinie, mogących pracować jednocześnie w firmach/przedsiębiorstwach/zakładach produkcyjnych i placówkach edukacyjnych.

- **Mydlowska B.**, *Działania resocjalizacyjne readaptacyjne wspierające kształcenie zawodowe osób osadzonych w więzieniu*, [w:] *Wielowymiarowość egzystencji człowieka we współczesnym świecie*, red. B. Mydlowska, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, ISBN:978-83-8095-674-2, Kraków 2019, s. 163-180.

Rozdział w monografii dotyczy problematyki działań resocjalizacyjnych i readaptacyjnych wspierających kształcenie zawodowe osadzonych. Skoncentrowałam się na następujących zagadnieniach: pojęcia resocjalizacji i readaptacji, kształcenie zawodowe więźniów w Polsce, znaczenie rozwoju edukacyjnego i zawodowego dla osadzonych, kształcenie zawodowe więźniów jako oddziaływanie resocjalizacyjno - readaptacyjne - możliwości i korzyści. Istotą rozdziału w monografii,

jest ukazanie braku samodzielności więźniów na rynku pracy i zwrócenie uwagi na konieczność zapewnienia przez zakłady karne dostępu do kształcenia zawodowego i pomocy w rozwoju edukacyjnym osadzonych - czego wymaga skuteczny proces resocjalizacji. Należy pamiętać, że praca pomaga w adaptacji społecznej, utrzymaniu w dobrym stanie psychicznym i fizycznym osoby skazanej, a wszystko to znacznie minimalizuje możliwość powrotu na przestępczą drogę. Potrzebne jest odpowiednie przygotowanie pracowników zakładów karnych oraz stworzenie nowych struktur i mechanizmów zmieniających system penitencjarny.

- **Mydlowska B.**, *Uwarunkowania i trudności kształcenia zawodowego więźniów w Polsce*, [w:] *Wyzwania współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej – od teorii do praktyki*, red. K. Pierzchała, Towarzystwo Naukowe KUL, ISSN 2080-850X, Lublin 2019, s. 281-294.

Artykuł przedstawia uwarunkowania dotyczące kształcenia zawodowego osób osadzonych. Wskazuję potrzebę kształcenia, szczególnie zawodowego jak i pracy, jako jednego z głównych zajęć, jakiemu powinien poświęcić czas osadzeni. Zwracam uwagę na odpowiednie dostosowanie kształcenia do współczesnego rynku pracy. Analizując zagadnienie kształcenia więźniów, często można natrafić na brak odpowiednich funduszy przeznaczonych na rozwój szkół przywieziennych. Proponuję, aby każdy osadzony po wyjściu z więzienia objęty był opieką osoby, która pomogłaby w znalezieniu pracy. Piszę także o potrzebie zatrudnienia w więzieniach doradców zawodowych, którzy pomagaliby osadzonym w wyborze - odpowiedniego do ich umiejętności - zawodu. Właściwie zorganizowane kształcenie zawodowe dopełnia potrzebę resocjalizacji każdego osadzonego. Poprzez naukę więźniowie mają możliwość obcowania z nieznaną im dotychczas wiedzą, co z kolei powinno się przełożyć na lepsze rozumienie świata i przyszłe, bardziej pozytywne w nim funkcjonowanie. Ponadto kształcenie zawodowe jest również elementem wychowania osób małoletnich, z pewnością sprawia, że zyskają oni dzięki edukacji niezbędną im wiedzę do właściwego funkcjonowania w społeczeństwie, ze znalezieniem odpowiedniej pracy włącznie. Ponadto w artykule zwracam uwagę na potrzebę dodatkowego dofinansowania kształcenia zawodowego osób osadzonych poprzez skierowanie odpowiednich środków do przywieziennych szkół zawodowych - na wyposażenie ich w niezbędne narzędzia do nauki, a także dla zapewnienia zwiększenia liczby miejsc w tych szkołach, tak aby wystarczyło ich dla wszystkich chętnych. Podobnie ważną zmianą w tym zakresie byłoby stworzenie swoistego biura karier zawodowych, przeznaczonego dla osób osadzonych, które miałyby dla nich oferty pracy. Reasumując, aby kształcenie zawodowe osadzonych spełniało swoją funkcję, należy wdrożyć rozwiązania skuteczniejsze od tych, które są stosowane dzisiaj.

- **Mydlowska B.**, **Wiśniewska J.**, *Etos zawodu nauczyciela w opinii studentów uczelni pedagogicznych i niepedagogicznych.*, *Kwartalnik Pedagogiczny*, 2020, Nr. 2 s. 125-140.

Artykuł prezentuje wyniki analizy badań ilościowych z uwzględnieniem elementów jakościowych, które zostały przeprowadzone na przestrzeni kwietnia i maja 2019 r. wśród studentów kierunków pedagogicznych (o specjalności nauczycielskiej) kształcących się w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (APS) i studentów kierunków niepedagogicznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości w Warszawie (WSP). W badaniach wzięło udział łącznie 237 osób (112 osób z APS i 125 osób z WSP). Dobór próby miał charakter celowy.

Ze względu na niewielką liczbę badanych osób, badanie można uznać za pilotażowe. Badania ukierunkowano na dwa cele empiryczne: określenie przez badanych studentów istoty etosu zawodowego nauczyciela i ocena jej poszczególnych składowych oraz ustalenie, czy zachodzą różnice w stanowiskach na temat etosu zawodowego nauczyciela pomiędzy studentami studiów pedagogicznych i niepedagogicznych.

Uogólniając uzyskane w wyniku badań ankietowych dane, można stwierdzić, że badani studenci deklaratorywnie interpretują składowe etosu zawodowego nauczyciela. Nieco gorzej rozumieją i ustosunkowują się do sfery działań poza szkolnych, ponieważ wielu z nich nie łączy składowych etosu z innymi aniżeli szkolna sfera życia. Ponadto przez znaczną grupę badanych zawód ten jest postrzegany jako powinność a nie misja. Takie ujęcie zawodu jest również niewłaściwe i może powodować negatywne skutki. Wydaje się interesujące, że nie wystąpiły istotne różnice w odpowiedzi na poszczególne pytania ankietowe między studentami studiów pedagogicznych a studentami studiów niepedagogicznych. Można przypuszczać, że to podobieństwo w sposobie postrzegania pracy nauczyciela, wynika z powszechnie znanych i zakorzenionych w społeczeństwie oczekiwań w stosunku do nauczycielskiej profesji. Pojawia się na tym tle jakiś cień żalu, że studenci, którzy przygotowują się do zawodu nauczycielskiego nie widzą w nim czegoś wyjątkowego i nie różnią się w wizji tej profesji od innych młodych ludzi. Przeprowadzone badania miały charakter deklaratorywny, pozwoliły one jednak na wstępną orientację, w jaki sposób studenci postrzegają etos zawodowy nauczyciela. Wyniki naszych badań zmuszają do refleksji, a w przyszłości do kolejnych, pogłębionych badań, co wydaje się ważne ze względu na potrzebę wzmacniania prestiżu zawodu nauczycielskiego, wytyczanie nowych celów i dróg kształcenia nauczycieli, ukazywania ich roli w wychowaniu kolejnych pokoleń.

Mój udział w przygotowaniu tekstu polegał na opracowaniu koncepcji badań i procedury badawczej oraz na realizacji badań w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Warszawie. Przeanalizowałam także i skomentowałam wyniki badań uzyskane w obu uczelniach - APS i WSP.

- **Mydlowska B.,** *Świadomy vs. przypadkowy wybór kierunku studiów pedagogicznych - analiza porównawcza,*[w] *Kwartalnik Pedagogiczny,* 2020, Nr. 3 str. 111-1128.

W artykule omówiłam wyniki badań własnych przeprowadzonych w roku 2019 wśród studentów uczelni publicznych - Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, i

Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach oraz uczelni niepublicznych - Pedagogium i Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Warszawie - za pomocą autorskiego kwestionariusza ankiety. Grupę badawczą stanowiło 198 studentów na kierunku pedagogicznym - badanie miało charakter pilotażowy. We wstępnym etapie badań wzięto pod uwagę to, że najczęściej pierwszymi obserwowanymi motywatorami podejmowania decyzji o kształceniu na poziomie wyższym są takie czynniki jak: predyspozycje zawodowe, poziom poczucia własnej wartości, ambicja posiadania wyższego wykształcenia, przekonanie, że ukończenie studiów umożliwi podniesienie poziomu życia materialnego oraz znalezienie dobrze płatnej pracy. W wielu przypadkach znaczenie mogą mieć określone motywy osobiste związane np. z dążeniem do realizacji snutych w przeszłości planów, z potrzebami poznawczymi, dostrzeganiem związku między poziomem wykształcenia a statusem zawodowym lub społecznym albo z koniecznością podporządkowania się wymogom aktualnego pracodawcy, dotyczącym np. zmiany zawodu czy dokończenia przerwanej kiedyś nauki. Stąd problematyka badań, które przeprowadzone zostały z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego - techniką ankiety, obejmowała kwestie odnoszące się do pytań ujętych w trzy bloki tematyczne: uwarunkowania o charakterze finansowym – pięć pytań szczegółowych; specyfika czasu pracy nauczyciela – trzy pytania szczegółowe; możliwości rozwoju zawodowego – pięć pytań szczegółowych. Respondenci, studenci pedagogiki, udzielając odpowiedzi swoje opinie o roli tych uwarunkowań przy wyborze kierunku studiów zaznaczali na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało najniższe, a 5 najwyższe znaczenie. Podjęte badania odnosiły się do jednego z priorytetowych zagadnień polityki edukacyjnej w Polsce, jakim jest zmiana systemu kształcenia nauczycieli. Analiza empiryczna wykazała, że dla osób wybierających kierunek pedagogiczny, istotnym czynnikiem motywacyjnym są nie tylko zainteresowania, ale także znajomość rynku pracy. Można przyjąć, że stabilność finansowa, regularne dochody, to istotne determinanty wyboru zawodu przez studentów. Wydaje się, że w społeczeństwie wyobrażenia i opinie na temat krótkiego czasu pracy nauczyciela i jego długich wakacjach, stanowią ważny motywator zewnętrzny decydujący o wyborze tego zawodu. Ważne jest budowanie trwałego powiązania między światem edukacji i światem pracy poprzez współpracę przedszkoli/szkół z uczelniami. Docelowo miałyby to związek z troską o systematyczne podnoszenie w Polsce poziomu kapitału ludzkiego oraz zwiększenie dopasowania popytu i podaży kwalifikacji potrzebnych na rynku pracy – nie tylko dziś, ale również w coraz trudniej przewidywalnej przyszłości.

- **Mydlowska B.**, *Tranzycje karier w kontekście nowych wyzwań rynku pracy* [w] *Edukacja ustawiczna dorosłych*, Nr. 3/2020, s. 57-69.

Celem artykułu była próba identyfikacji istoty przemian w trendach związanych z kształtowaniem nowych karier i kompetencji zawodowych w kontekście zmian na rynku pracy związanych z przemysłem 4.0 i społeczeństwem 5.0. Przywołując koncepcje powszechnie znanych wzorów karier zwróciłam uwagę na przechodzenie od biurokratycznego do przedsiębiorczego modelu

realizacji kariery zawodowej z uwzględnieniem perspektywy konieczności odpowiedniego przygotowania pracowników do transformacji cyfrowej. Przybliżając znaczenie alternatywnych form zatrudnienia i tzw. superstanowisk, podkreśliłam istotę rozwijania zakresu kompetencji spełniających wymogi przyszłości i ułatwiających realizowanie coraz bardziej popularnej „kariery bez granic”. Przyjętą metodą badań była analiza literatury dotyczącej zagadnień związanych ze zmianami związanymi z pojmowaniem istoty oraz zjawiskami i zachowaniami mającymi znaczenie dla rozumienia procesu realizacji kariery zawodowej w kontekście wyzwań współczesnego rynku pracy.

Dominuje pogląd, że informatyzacja i automatyzacja gospodarki skutkować będzie koniecznością podwyższenia kwalifikacji przez wszystkich pracowników zatrudnionych w przemyśle. Dodatkowo postępująca informatyzacja spowoduje, że wszelkie procesy produkcyjne staną się o wiele bardziej wymagające i złożone. Ponadto w tej sytuacji na znaczeniu zyskają wiedza procesowa w połączeniu z umiejętnością wykorzystania dostępnych informacji. Wśród podstawowych kompetencji dominować będą: zdolność do rozwiązywania kompleksowych problemów, uczenie się w miejscu pracy oraz elastyczne działanie. W inteligentnej fabryce również wzrośnie zapotrzebowanie na pracowników potrafiących współdziałać z pozostałymi dla realizacji wspólnego celu, właśnie w procesie tworzenia wartości.

- **Mydlowska B.**, *Globalization as a challenge for professional education, (Globalizacja jako wyzwanie dla edukacji zawodowej)* [w] *Lubelski Rocznik Pedagogiczny* vol.39, nr.2 (2020) Człowiek-wartość-wychowanie, Wydawnictwo UMCS, ISSN: 0137-6136, Lublin 2020, s. 259-27.

Niniejszy artykuł dotyczy edukacji zawodowej jako elementu globalizacji we współczesnym świecie. Celem artykułu było ustalenie podstawowej problematyki w zakresie miejsca edukacji zawodowej w czasach globalizacji. W artykule skoncentrowałam się na takich kwestiach, jak specyfika edukacji zawodowej w Polsce i na świecie, znaczenie edukacji zawodowej dla współczesnego świata, pojęcie i cechy globalizacji, jak również determinanty/uwarunkowania globalizacji we współczesnym świecie i edukacja zawodowa jako efekt globalizującego się świata. Człowiek, z obywatela danego państwa, stał się obywatelem świata. Fakt ten niesie ze sobą zarówno dużo zalet, jak i zagrożeń, w tym w sferze edukacji zawodowej, dla której wszechobecne przemiany przyniosły wiele nowych wyzwań. Dotyczy to zwłaszcza przystosowania programów nauczania do potrzeb społeczeństw funkcjonujących w nowych warunkach gospodarczych, społecznych i kulturowych, w tym podjęcia działań zmniejszających dysproporcję między opanowywaną przez uczniów wiedzą a umiejętnościami czy rozszerzenia kształcenia specjalistycznego. Szkolnictwo zawodowe musi zmierzyć się z koniecznością zmiany priorytetów, aby zgodnie z trendami globalizacyjnymi kształcić mobilnych pracowników gospodarki rynkowej, aktywnych i zdolnych do ciągłego samokształcenia.

- **Mydlowska B.**, *Bariery w podejmowaniu pracy przez bezrobotnych*, [w] Jednostka edukacja organizacja wobec przemian rynku pracy, red. S.M. Kwiatkowski, M. Piorunek, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISSN 978-83-66010-49-9, Warszawa 2020, s. 96-110.

Celem rozdziału w monografii było zbadanie i ustalenie źródeł barier wstrzymujących aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Przyczyną dociekań jest fakt, że dane statystyczne pokazują, iż stopa bezrobocia rejestrowanego w czerwcu 2019 roku wyniosła 5,3 procent (bezrobocie na tak niskim poziomie było we wrześniu 1990 roku), ale jednocześnie odnotowano spadek liczby bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie. W maju 2019 osób takich było o blisko 10 tys. mniej niż w analogicznym miesiącu roku poprzedniego (spadek o około 14%). Raport analityków Biura Inwestycji i Cykli Ekonomicznych podaje, że w rejestrach bezrobotnych coraz większą część stanowią osoby, które utraciły zdolność do podjęcia jakiegokolwiek pracy. Wydawało mi się interesujące dlaczego wzrostowi ogólnej liczby miejsc pracy towarzyszy sytuacja, że osoby bezrobotne często nie są zainteresowane podjęciem pracy.

Ważnym determinantem bezrobocia w Polsce jest niedopasowanie kwalifikacyjno - zawodowe bezrobotnych względem zapotrzebowań zgłaszanych przez pracodawców. Problem ten w głównej mierze dotyczy osób słabo wykształconych, których wiedza i umiejętności zawodowe nie są adekwatne do zapotrzebowania współczesnego rynku pracy. Tempo zmian w gospodarce wymaga szybkiego wzrostu wydajności pracy, a to pociąga za sobą konieczność modyfikacji wiedzy i umiejętności pracowników. W tej sytuacji ważne byłoby prowadzenie systemowych badań dotyczących rynku pracy i współpracy ze szkołami branżowymi. Właściwie wyszkoleni, świadomi uwarunkowań i następstw swoich działań pracownicy dysponują zwiększonymi możliwościami adaptacji do wyzwań, które wynikają ze zmian globalizacyjnych. Przyczynia się to także do wzrostu możliwości wykorzystywania przez przedsiębiorstwa nowoczesnych metod technicznych, stosowania nowoczesnych form organizacji pracy. Równocześnie szkolenie zawodowe obejmujące ogólne i specjalistyczne kompetencje i kwalifikacje przeciwdziała wykluczeniu społecznemu osób, które posiadają najniższe przygotowanie zawodowe. Rozbieżności między posiadanymi kompetencjami a oczekiwaniami pracodawców często wynikają z generalnie obniżającej się jakości kształcenia od najniższych szczebli edukacji oraz z niskiej mobilności zawodowej i przestrzennej. Trudno też zachęcić pracowników do podejmowania proponowanych na rynku edukacyjnym form kształcenia ustawicznego. Problem zbyt niskich kwalifikacji dotyczy zwłaszcza bezrobotnych po 50. roku życia, którzy postrzegając siebie jako nieatrakcyjnych ze względu na wiek, nie potrafią zmotywować się do przekwalifikowania albo uzupełnienia wykształcenia. Omawiane badania wskazują, że nie tylko ta grupa wiekowa ma utrudnioną sytuację na rynku pracy ze względu na niskie kompetencje i kwalifikacje – czasem dotyczy to także ludzi młodych. Tej sytuacji może zapobiec wprowadzenie systemowego doradztwa zawodowego, które pozwala zidentyfikować szeroko rozumiane potrzeby edukacyjno - zawodowe pracowników.

- **Mydlowska B, Pierzchała K.,** *Deprywacyjny charakter organizacji wolnego czasu w więzieniu.*, [w] Resocjalizacja Polska, 20/2020, ISSN 2081-3767, s. 145-158.

Artykuł stanowi raport z badań własnych - do analizy uzyskanych wyników wykorzystano kwestionariusze ankiet przeprowadzonych w latach 2017 - 2018 wśród skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w jednej z jednostek penitencjarnych objętych całościowymi badaniami. Jednostką tą był Zakład Karny typu zamkniętego dla mężczyzn w Iławie. Badanymi osobami byli skazani (w liczbie 172), których pobyt najczęściej dobiegał końca lub też tacy, którzy w zakładzie karnym przebywali co najmniej kilka miesięcy (było to ważne kryterium ze względu na trudności adaptacyjne do warunków izolacji więziennej, poznanie różnych form aktywności oferowanych przez zakład karny a także nabranie do nich dystansu).

Badaniu poddano mężczyzn w zróżnicowanym wieku (od 18 - 50 lat), stanie cywilnym, kategorii popełnianych przestępstw i długości izolacji penitencjarnej. Zdecydowana większość to pierwszorazowo karani (tylko 2 mężczyzn skazanych na dożywocie było 2-krotnie karanych). Największy jednak odsetek (blisko 63%) stanowili najmłodsi mężczyźni, w wieku do 30 lat, często stanu wolnego (ok. 48%), odbywający karę pozbawienia wolności od 1 roku do 5 lat, głównie w systemie programowanego oddziaływania. Mężczyźni ci odbywali karę pozbawienia wolności wskutek dokonania takich m. in. przestępstw, jak: kradzież z użyciem przemocy, z włamaniem, dokonania u ofiary ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, np. uszkodzili wzrok, słuch, dopuścili się przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (KK 1997, art. 197).

Wybór Zakładu Karnego w Iławie do przeprowadzenia badań związanych z przedstawieniem sposobów wykorzystania czasu wolnego przez skazanych nie był przypadkowy. Zakład ten dysponuje bowiem szeroką gamą zajęć służących racjonalnemu zagospodarowaniu tego czasu. Skazani odbywający karę pozbawienia wolności w tym zakładzie mogą uczestniczyć w różnego rodzaju zajęciach kulturalno-oświatowych, sportowych, mogą korzystać z organizowanych przez zakład kursów zawodowych, podejmować zatrudnienie, kształcić się (w gimnazjum lub liceum ogólnokształcącym), uczestniczyć w różnego rodzaju programach terapeutycznych, angażować się w pracę radiowęzła zakładowego czy też gazety więziennej, prowadzić gazetki naścienne, opiekować się rybkami akwariowymi itp. Ponadto skazani mają prawo rozwijać się we własnym zakresie, np. uczyć się języków obcych, czytać książki i prasę, uprawiać różne dziedziny sztuki, jak np.: rzeźbę, malarstwo itp.

Z badań nasuwają się następujące wnioski: znacząca rola jakości czasu wolnego skazanych przejawia się w tym, że osoby, które wykazywały duże zaangażowanie w różnych formach aktywności (niejednokrotnie nawet w kilku), często były bardzo zadowolone z proponowanych przez zakład zajęć, dostrzegały u siebie pozytywne zmiany pod wpływem uczestnictwa w nich, a co ważniejsze częściej były również nagradzane przez personel więzienny niż skazani rzadziej uczestniczący w różnych formach aktywności. Na tej podstawie można przypuszczać, że pobyt w więzieniu tych osób nie okazał się czasem zmarnowanym lecz czasem pożytecznie wykorzystanym.

Zupełnie z kolei odmienne spostrzeżenie nasuwa się w stosunku do osób, które bardzo rzadko lub prawie wcale nie angażowały się w zajęcia organizowane przez zakład karny, a gdy nawet brały w nich udział (jak miało to miejsce w programach terapeutycznych), to nie osiągały pozytywnych rezultatów. Osoby te nie wykazywały motywacji do podejmowania aktywności w czasie pobytu, natomiast często wykazywały niezadowolenie z oferowanych przez zakład form nie potrafiąc równocześnie nic konkretnego zaproponować. U skazanych należących do tej grupy często można było odnotować różnego rodzaju zachowania nieakceptowane społecznie, stąd też równie często udzielano im w zakładzie karnym kar dyscyplinarnych. Wobec takiej sytuacji i tak ukształtowanych postaw skazanych nacechowanych niechęcią, pasywnością a często i negatywizmem do oferowanych przez zakład karny form aktywności pobyt w więzieniu tych osób z dużym prawdopodobieństwem można określić jako czas stracony.

Należy podkreślić, że mimo braku jednoznaczności w ocenie czasu spędzonego przez skazanych możemy stwierdzić, że rozszerzające się obecnie coraz częściej różnego rodzaju formy aktywności przynoszą korzyści nie tylko w zakresie pożytecznego wypełniania czasu wolnego i zabezpieczenie przed nudą, ale przede wszystkim ze względu na wiele innych korzystnych następstw (np. tworzenie dobrych relacji w jednostce penitencjarnej) zwiększających skuteczność resocjalizacji penitencjarnej, na której tak naprawdę najbardziej społeczeństwu zależy.

Ważnym aspektem stosowania różnych form organizacji czasu wolnego powinna być troska o odpowiednie przygotowanie zawodowe wychowawców penitencjarnych - ich kompetencje dotyczące metodycznych podstaw organizacyjnych zajęć wolnoczasowych i możliwości ich realizacji mają duże znaczenie w zaspakajaniu potrzeb osób osadzonych.

Mój udział w przygotowaniu tekstu polegał na opracowaniu koncepcji badań i procedury badawczej oraz na przeprowadzeniu badań. Wspólna była analiza uzyskanych wyników.

- **Mydlowska B.**, *Bringing up peace as an important category of pedagogy*, (Wychowanie do pokoju jako ważna kategoria pedagogiki) *Rozprawy Społeczne/Social Dissertations* 2021;15(3), s.61–74.

Celem artykułu było zabranie głosu w dyskusji nad istotą i rangą wychowawczych treści w edukacyjnych programach skłaniających dzieci i młodzież do kształtowania postaw przygotowujących do obywatelskiego życia, do pokojowego funkcjonowania w społeczeństwie. Obszar znaczeniowy wychowania do pokoju, zawarty głównie w programie *edukacji dla bezpieczeństwa*, ale obecny też w treściach programowych innych przedmiotów, musi odwoływać się do wartości uniwersalnych, humanistycznych. Ważne jest wyrabianie odpowiednich nawyków w sytuacjach zagrożenia, zwłaszcza umiejętności z zakresu przeciwdziałania niebezpieczeństwom.

Wychowanie do pokoju ma głębokie powiązanie z rosnącymi tendencjami do globalizacji, w których kluczowymi pojęciami stały się migracje, różnica i pluralizm. W tym kontekście edukacja

bazująca na wychowaniu dla pokoju, zwłaszcza ta o charakterze międzykulturowym, inspirująca do wzajemnych spotkań, wymiany doświadczeń i poglądów, może być konstruktywną odpowiedzią na niepokojące, niebezpieczne zjawiska, które charakteryzują współczesną rzeczywistość. Powinna reagować na polityczną rzeczywistość oraz przemiany społeczne, a nauczyciele, wychowawcy muszą zrozumieć, że ich istotnym zadaniem jest pomoc wychowankowi w zrozumieniu otaczającego świata, w kontekście kształtowania w nich predyspozycji i umiejętności, by stawali się świadomymi i odpowiedzialnymi sprawcami konstruktywnych zmian w swoim życiu osobistym, ale przede wszystkim, żeby odczuwali potrzebę i dostrzegali możliwości oddziaływania na otoczenie. Sprawą priorytetową powinno być przy tym zaszczepianie i rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia, które staje się niezbędne, by można było odpowiednio selekcjonować zdobywane informacje dające możliwości dokonywania autonomicznych wyborów, kształtowania sądów i poczucia odpowiedzialności indywidualnej za wybory mające wpływ na przyszłość, gdzie antycypacja i prewencja, refleksja i działalność prospektywna są podstawowymi nakazami.

Współczesna edukacja nie może zaniedbywać treści związanych z troską o pokój, bowiem żyjemy w społecznościach zmuszonych do integracji i spójności w kwestiach społecznych, kulturalnych i politycznych. Edukacja dla pokoju tworzy cywilizację pokoju poprzez wspieranie nie tylko uczniów, ale też społeczności w jakich szkoła funkcjonuje, w celu zapobiegania konfliktom, wzmacniania współpracy pomiędzy grupami i stosowania zasady jedności, równości i sprawiedliwości. Edukacja na rzecz pokoju, koncentrując się na umiejętnościach uważanych za podstawowe dla pokoju, takie jak: komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, zarządzania osobistymi konfliktami, promowanie pozytywnych postaw, dialog - odgrywa istotną rolę w wyposażaniu w wiedzę, umiejętności, postawy i wartości niezbędne do zaprzestania przemocy i niesprawiedliwości a promowaniu kultury pokoju.

- **Mydlowska B.**, *Aksjologiczny wymiar pracy w kontekście nowych wyzwań* [w:] Aksjologiczne aspekty pracy w procesie resocjalizacji, red. B.Mydlowska, Oficyna Wydawnicza Impuls, ISBN 978-83-8095-991-0, Kraków 2021, s.47-67.

Artykuł poddaje refleksji istotę pracy jako istotnej wartości w kontekście nowych doświadczeń obserwowanych w roku 2020. Uwzględniłam nie tylko zjawiska związane z pandemią, ale odwołałam się do wielu teorii, które od lat 80. ubiegłego wieku kształtowały współczesne pojmowanie wartości pracy i jej wpływ na życie społeczne i gospodarcze. Cytowane poglądy i osobiste refleksje prowadzą do przekonania, że kryzys spowodowany pandemią przyniesie istotną zmianę w postrzeganiu i wyrażaniu takich wartości jak dobro i wrażliwość na potrzeby innych oraz wzrost zaangażowania społecznego i poczucia odpowiedzialności. W artykule wykorzystałam badania jakościowe, zastosowałam metodę swobodnej wypowiedzi autobiograficznej. Badania miały charakter pilotażowy. Celem badania było poznanie opinii celowo dobranych pracowników z branż - ekonomiczno - administracyjno - biurowych, teleinformatycznych, turystycznych, edukacyjnych, deweloperskich, sportowych - na temat pracy w

świetle nowych wyzwań związanych z pandemią. Respondenci odpowiadali na pytania dotyczące zmian w podejściu do pracy w czasie pandemii oraz w jaki sposób praca zdalna wpłynęła na ich pracę zawodową, jak również na umiejętność łączenia pracy zawodowej z codziennymi obowiązkami rodzinnymi.

Podjęte rozważania jednoznacznie wskazały, że wartości pracy nie można rozpatrywać bez zrozumienia wartości człowieka i odwrotnie, człowieka nie można oceniać i wartościować jedynie przez pryzmat jego pracy. Zmieniające się uwarunkowania ugruntowały wielowiekowe przekonania, że wartość pracy kształtuje się na fundamencie takich wartości autotelicznych jak dobro, prawda i piękno, przy czym ona sama jest wartością heteroteliczną mającą wpływ na wyzwalanie się kolejnych wartości użytkowych i duchowych.

Człowiek, budując poprzez pracę własną przestrzeń aksjologiczną, czyni z pracy szczególną wartość, stwarzając warunki do kreowania i społecznego funkcjonowania wielu innych wartości moralnych, ekonomicznych, kulturowych i antropologicznych. Pandemia uświadomiła nam, że musimy zmienić nasze podejście do biznesu jako wartości wyłącznie materialnej, czy zysku – znaczenia nabrały takie czynniki jak: trafność decyzji, odpowiedzialność, umiejętność samoorganizacji, ale też współdziałania i troski o pracowników. W sytuacjach kryzysowych istotnym czynnikiem jest silne leadership – skuteczny przywódca musi być elastyczny, umieć patrzeć długofalowo, swoją postawą dawać przykład, jak inni powinni się zachować, świadomy, że firma to ludzie, którzy tworzą jej kulturę i wpływają na zysk – należy więc podchodzić do nich z empatią i troską, zwłaszcza w takich sytuacjach, jakie pandemia przyniosła.

- **Mydlowska B.**, *National identity of Poles in the context of European values*, (Problem tożsamości narodowej Polaków w kontekście europejskich wartości) [w:] *Kultura i Edukacja*, 2022, s. 258- 271.

Celem artykułu było odniesienie się do problematyki związanej z pojmowaniem tożsamości narodowej przy założeniu, że podstawowym punktem odniesienia dla analizy w warstwie teoretycznej jest model powszechnie uznawanych wartości europejskich. Podejmując próbę skonkretyzowania pojęcia tożsamości narodowej i wskazania na determinanty wpływające na jej kształtowanie, odniesiono się do problemu identyfikacji Polaków z europejskimi wartościami, podejmując jednocześnie refleksję na temat czy współczesny Polak czuje się bardziej Polakiem, czy Europejczykiem.

Z racji tego, że problem tożsamości narodowej często był obiektem zainteresowań badaczy, zwłaszcza w okresie nasilania się procesów integracyjnych w Europie i oddziaływania takich zjawisk jak globalizacja, migracje czy rozwój kultury masowej o kosmopolitycznym charakterze, zaobserwowano zwiększone niepokoje różnych narodów skłaniające do podkreślania wręcz własnej „odrębności”, a także większe utożsamianie się z narodową wspólnotą. Nie traktuje się jednak tego zjawiska jako niepokojące, bowiem zgodnie z najnowszymi trendami związanymi z pojmowaniem

tożsamości europejskiej, może się ona krystalizować jako suma tożsamości narodowych krajów europejskich.

- **Mydlowska B.** *Praca nauczyciela szkoły średniej w czasie pandemii*, [w:] Rocznik Pedagogiczny, 2022, NR.2, Lublin 2022.

Celem artykułu było przedstawienie trudności w pracy nauczycieli szkół średnich w czasie pandemii, którzy musieli przeorganizować sposób funkcjonowania i przenieść zajęcia do wirtualnych przestrzeni. Analizie zostały poddane publikowane w różnych źródłach wyniki badań oraz wyniki badań własnych.

Zaprezentowane powyżej problemy skonfrontowano z informacjami, jakich dostarczyły własne pilotażowe badania jakościowe, przeprowadzone w grupie 40 celowo dobranych osób. Przeprowadzono pogłębione wywiady z doświadczonymi nauczycielami warszawskich szkół średnich, radzących sobie z kształceniem na odległość i świadomych konieczności przygotowywania dla uczniów interaktywnych materiałów dydaktycznych, przekazujących nie tylko niezbędną wiedzę, ale też kształtujących umiejętności i prowadzących do angażowania uczniów w prace grupowe i indywidualne. Wypowiadali się oni na temat problemów zdalnego nauczania w liceum i technikum po prawie roku pracy on-line. Wywiady były przeprowadzone w czasie trwania lockdownu w szkołach. Główne problemy badawcze przyjęły postać pytań o słabe strony zdalnej edukacji w czasie pandemii COVID-19 w perspektywie nauczycieli.

Prezentowane badania, w tym badania własne, koncentrowały się przede wszystkim na wadach zdalnego kształcenia. Możemy zaryzykować stwierdzenie, że w analizowanych wypowiedziach szczególnie podkreślana była kwestia relacji społecznych, nie tylko w formie tęsknoty za bezpośrednim kontaktem z uczniami i koleżankami z pracy w kontekście obawy przed zanikaniem więzi, ale też konsekwencji zdrowotnych spowodowanych stresem wywołanym sytuacją pandemii, nadmiarem pracy przed monitorem i przyszłością pracy zawodowej. Co prawda od wielu lat powszechnie mówi się o możliwościach jakie dają ciekawe narzędzia informatyczne: możemy wspólne wykonywać projekty albo w tym samym czasie wyszukiwać materiały i poddawać je wspólnej ocenie, to wielu nauczycieli nie chce, albo nie potrafi zmienić metod swojej pracy. Zdalna edukacja w sposób szczególny uświadamia konieczność zmiany modelu roli nauczyciela we współczesnej dydaktyce – w tej formule kształcenia trzeba zmienić zarówno sposób planowania czasu na przygotowanie się do zajęć, jak i ilość czasu przeznaczanego na realizowanie lekcji z uczniami. Wobec tego należy największy wysiłek włożyć w dostosowanie sposobu organizacji własnej pracy do nowych realiów, co w konsekwencji u wielu osób może przełożyć się na dobór metod dydaktycznych, ale też na obniżenie samopoczucia fizycznego i psychicznego.

- **Mydlowska B.**, *Barьеры w zdalnym uczeniu się osób dorosłych* [w:] Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii Covid 19, red. R.Bera, S.Byra, N. Nyczkało, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej, Lublin 2022, s.479-496.

W rozdziale w monografii podjęto problematykę trudności w kształceniu zdalnym dorosłych w kontekście problemów związanych z edukacją osoby dorosłej, zarówno w przestrzeni akademickiej (studiów niestacjonarnych), jak i w szkołach ponadpodstawowych dla dorosłych. Problematyka związana ze specyfiką kształcenia na tych poziomach edukacji w okresie pandemii została w publicznej dyskusji całkowicie pominięta, mimo wielokrotnego we wcześniejszych latach podkreślania znaczenia edukacji dorosłych jako oferty edukacyjnej pełniącej ważne funkcje społeczne, realizujące cele związane z motywowaniem do kształcenia ustawicznego. Nie lekceważąc plusów edukacji zdalnej dla dorosłych, do których niewątpliwie należą: oszczędność czasu, łatwiejsze godzenie pracy zawodowej z nauką i dostęp do materiałów e-learningowych w dogodnym miejscu i czasie, skoncentrowano się na trudnościach: barierach technologicznych, oporem przed nowymi rozwiązaniami oraz niemożnością budowania partnerskiej relacji motywującej do nauki i zapewniającej wysokie poczucie bezpieczeństwa.

Dlatego zdecydowałam się na przeprowadzenie badań własnych - przeprowadzone je w dwóch szkołach dla dorosłych (w Warszawie i w Skierniewicach po 20 wywiadów; rozpiętość wiekowa słuchaczy od 22 do 53 lat) oraz na jednej uczelni w Warszawie prowadzącej studia zaoczne (40 wywiadów; rozpiętość wiekowa od 19 do 34 lat). Celem badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: jakie trudności napotkają słuchacze/studenti w trakcie nauki zdalnej i jak oceniają swoją motywację do nauki w tej formie. Badania zostały przeprowadzone na przestrzeni października i listopada 2021 r. wśród słuchaczy szkół zaocznych w Warszawie (Policealna Szkoła Medyczna w Warszawie) i Skierniewicach (Technikum dla Dorosłych) oraz studentów studiów zaocznych uczelni niepublicznej w Warszawie (Uczelnia Społeczno Medyczna w Warszawie - USM). Szkoły/uczelnie, w których przeprowadzono badania współpracują ze sobą od wielu lat. W badaniach wzięło udział 80 osób. Dobór próby miał charakter celowy. Zastosowano pytania otwarte (6 pytań), które miały na celu poszerzenie wiedzy dotyczącej barier związanych z kształceniem dorosłych. Badanie przeprowadzono online podczas zajęć, słuchacze szkół średnich i studenci na kierunku dietetyka, odpowiadali anonimowo na pytania przesyłając wypełnione ankiety, które były analizowane w sposób swobodny, badacz czytał odpowiedzi badanych osób i wysuwał na ich podstawie wnioski (podejście nieusystematyzowane). Przeprowadziłam także 20 pogłębionych wywiadów indywidualnych z nauczycielami prowadzącymi zajęcia w Szkołach dla Dorosłych w Skierniewicach i Warszawie. Ze względu na małą liczbę badanych osób, badania można uznać za pilotażowe.

Wyniki analizy pokazały, że edukacja zdalna może być szansą na przełamanie niektórych barier, chociaż szczególnej refleksji należy poddać odpowiedź na pytanie o jaką edukację nam tak naprawdę chodzi i czy odnotowywany brak samodzielności słuchaczy i studentów, powodujący znaczny wzrost

postaw roszczeniowych wobec prowadzących zajęcia to zjawiska, które jesteśmy w stanie zaakceptować.

Konieczność prowadzenia edukacji zdalnej z powodu pandemii przyspieszyła proces cyfryzacji szkół i w wielu przypadkach umożliwiła poszerzenie znaczenia i oddziaływania rzeczywistości wirtualnej o nowe przestrzenie, czyniąc komputer i sieć integralną, dominującą częścią życia edukacyjnego. Dla wielu nauczycieli było to swoistą traumą i wyzwaniem w zakresie metodyki pracy bez możliwości zaplanowania i przetestowania metod alternatywnych. W rozdziale monografii zwracam uwagę na niezbędne systemowe wspieranie tego procesu w zakresie szerokiej pomocy technicznej, zarówno dla nauczycieli, jak i dla słuchaczy/studentów, aby obie strony procesu dydaktycznego mogły komfortowo realizować swoje zadania. Szkoły dla dorosłych potrzebują szczególnego wsparcia w zakresie radzenia sobie z problemami dotyczącymi obsługi technicznej – zwłaszcza te, w których wykładowcami czy nauczycielami są osoby wiekowo starsze. Kontynuowanie edukacji zdalnej w szkołach/uczelniach dla dorosłych powinno przynieść radykalne zmiany - odejście od akceptowania postaw roszczeniowych, od nauczania polegającego na serwowaniu gotowych treści na rzecz samodzielnego poszukiwania informacji, krytycznego myślenia i otwartej komunikacji pomiędzy obiema stronami procesu dydaktycznego. Potwierdzają to także badania własne, które wskazują na potrzebę opracowania metodyk kształcenia zdalnego na różnych poziomach edukacji³.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

1. Systematyczne organizowanie międzynarodowych konferencji we współpracy z: Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, Uniwersytetem Przyrodniczo - Humanistycznym w Siedlcach, Akademia Katolicka w Warszawie Collegium Bobolanum, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Centralnym Zarządem Służb Więziennych oraz Technical University of Ostrava, University of Debrecen, Comenius University in Bratislava Faculty of Arts - Department of Pedagogical Science and Andragogy, Szent Istvan University Faculty of Economics and Social Sciences, West Ukrainian National University, Mukachevo State University.

2. Wykład otwarty „Migracje zarobkowe a rodzina ukraińska: problemy i poszukiwanie ich rozwiązań”, w ramach stażu na Wydziale Pedagogicznym Narodowego Pedagogicznego Uniwersytetu Dragomanowa w Kijowie, 14 października - 14 listopada 2019 r.

³ W opisach artykułów/rozdziałach w monografiach wykorzystałam fragmenty abstraktów i podsumowań.

3. Czynny udział w spotkaniach naukowych w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach w semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021.

4. Prowadzenie wykładów w ramach programu Erasmus+, Klaipeda State University of Applied Sciences (Litwa), 16-20 maja 2022.

5. Aktywny udział w zebraniach naukowych Sekcji oraz Zespołu Pedagogiki Specjalnej KNP PAN w okresie bieżącej kadencji (2019- 2023).

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

W Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Warszawie oraz w Uczelni Społecznej w Warszawie prowadziłam i nadal prowadzę wykłady, według autorskich programów, z następujących przedmiotów:

pedagogika pracy, podstawy pedagogiki, pedagogika resocjalizacyjna, doradztwo zawodowe w procesie resocjalizacji, diagnostyka w resocjalizacji oraz seminaria dyplomowe (licencjat i magisterium).

W semestrze letnim w roku akademickim 2020/2021 na Uniwersytecie Humanistyczno - Przyrodniczym w Siedlcach (Instytut Pedagogiki) przeprowadziłam autorskie zajęcia z przedmiotu „Śródroczna praktyka dydaktyczna w klasach I - III” w wymiarze 60 godzin, które miały charakter ćwiczeń (w ramach umowy zlecenia).

Pozostałe wykłady w innych uczelniach zostały wymienione w punkcie 5.

Aktywnie wspieram rozwój naukowy studentek i studentów nie tylko w kierowanej przeze mnie Uczelni. Byłam także promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim mgr Marty Jaroszewskiej. Temat rozprawy: „Resocjalizacja przez kształcenie zawodowe w szkołach przywieziennych w opinii skazanych, nauczycieli i pracodawców”, praca obroniona w dniu 28.09.2022 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Promotorem był dr hab. Kazimierz Pierzchała, prof. KUL.

Jestem również promotorem pomocniczym w, trwającym w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, przewodzie doktorskim mgr Urszuli Brzezińskiej. Temat rozprawy: „Trajektorie uczenia się przedsiębiorców”. Promotor: prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski.

Moje osiągnięcia organizacyjne związane są przede wszystkim z pełnieniem funkcji Rektora - najpierw w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Warszawie, a następnie w Uczelni Społeczno - Medycznej w Warszawie. Zaliczam do nich w szczególności:

- tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu;
- tworzenie, przekształcanie i likwidacja Wydziałów;

- opracowanie i wdrożenie systemu zapewnienia jakości kształcenia;
- organizacja praktyk zawodowych;
- nawiązywanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi;
- organizacja konkursów na najlepsze prace licencjackie i magisterskie (Przewodnicząca Jury);
- nawiązywanie współpracy z czasopismami pedagogicznymi, w tym z kwartalnikiem „Edukacja”
- organizowanie Dni Otwartych Uczelni;
- zorganizowanie Koła Artystycznego, opracowanie programu zajęć;
- nawiązywanie kontaktów naukowych z uczelniami z kraju i z zagranicy;
- Inicjowanie współpracy naukowej w ramach programu Erasmus+.

7. Inne informacje dotyczące kariery zawodowej

W mojej drodze zawodowej istotne miejsce zajmuje praca w charakterze nauczyciela w Szkole Podstawowej nr. 149 im Leonida Teligi w Warszawie. W ciągu 12 lat miałam okazję poznać od wewnątrz problemy polskiej szkoły, w tym: prowadzenie zajęć w przepełnionych klasach, braki odpowiedniej infrastruktury, trudności wychowawcze, specyfikę kontaktów z rodzicami. To doświadczenie było niezwykle pomocne w procesie tworzenia niepublicznych szkół średnich i policealnych, a następnie w powołaniu do życia wyższej uczelni.

.....
(podpis wnioskodawcy)